

דאליזור

עלן לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: חג פורים

ההפטר: "ויאמר שמואל" (שמואל א, טו)

פרשת תצוה-שבת זכור

"ואתה תצוה את בני ישראל" (כו, כ)

שמו של משה רבינו לא נזכר בפרשתנו לפי שאמר לקב"ה: "מחני נא מספרך אשר כתבת" למרות שאמר זאת למען עם ישראל שימחל להם על שחטאו בעגל, וזה שנאמר "ואתה תצוה את בני ישראל" היוזרה בדברכם שלא לומר רעה על עצמכם ועל שום אדם. נאמר בילקוט שמעוני אסתר: כאשר המן הרשע הכין את העץ לתלות עליו את מרדכי, מדד את עצמו ביחס לעץ לראות האם מתאים הוא ליעודו, יצאה בת קול מן השמיים ואמרה שהעץ אכן מתאים לו, והוא אמנם נתלה עליו. במעשה שעשה החיל על עצמו את דינו.

דמעות של פורים

שמי נת, אני בן 10.5 וגר באשקלון. אם פורים הוא יום שכל הילדים מחכים לו, הרי שבשבילי הוא פסגת הפסגות. בכל שנה אני ממציא לעצמי איזו תחפושת. מעולם לא קניתי תחפושת בחנות, את הרעיונות לתחפושת אני ממציא בעצמי והביצוע נמסר לאימי ולאחותיי.

שנה אחת התחפשתי לקובה הונגרית, שנה אחרת לאיש הפוך שעומד על הראש, ושנה שעברה החלטתי להתחפש לשליח של חנות פיצה. חודש קודם החלו ההכנות, הבסיס היה הקורקינט שלי, הוא היה האופנוע אותו הרחבנו עם קרטונים. התחלתי לאסוף פריטים הקשורים לפיצה, תבלינים, מפיות ושלטים, הצלחתי אף להשיג את התיק שבו מאחסנים את מגשי הפיצה. שבוע לפני פורים היתה התחפושת מוכנה, ואני התחלתי לספור את הימים בציפיה. יומיים לפני פורים סיפרה טובה אחותי הגדולה כי אמא של חברתה לכיתה, אפרת, חלתה ואושפזה בביה"ח ונערכות תפילות להחלמתה.

"מסכנה אפרת, כל עול הבית נפל עליה, היא דיברה איתי וסיפרה לי כי אין לה שום תחפושת עבור אחיה הקטן". אח של אפרת לומד בכיתה שלי, גם לו קוראים נת.

"באמת עצוב, לא רק שאמא שלו חולה גם אין לו תחפושת לפורים" אמרה אימי. מיד כשאמרה זאת שמעתי את עצמי אומר: "אני אתן לו את התחפושת שלי", שקט השתרר במטבח, אימי ואחותי הביטו בי בתדהמה "אתה רציני?", "כן, אני רציני לגמרי, אם הדבר ישמח את נת, אני מוכן לוותר למענו על התחפושת". אמא חיבקה אותי, "אתה צדיק, יהי רצון שתהיה לך שמחה כל השנה בזכות המעשה האצילי שלך". אחותי התקשרה לאפרת וסיפרה לה על נכונותי להעניק את התחפושת לאחיה, הן תכננו שאפרת "תפתיע" את אחיה נת ותיתן לו

העלון מוקדש לעילוי נשמת לאה בת תמו ז"ל שפקודתה ב-י' אדר ת.נ.צ.ב.ה

חזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:25-8:29

כניסת שבת: 5:14 יציאת שבת: 6:06 יציאת ש"ס ר"ת: 6:44

בס"ד

מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים (ויקרא' ח"ה עמ' סלא).

ג. טוב לעשות סעודת פורים עם בני ביתו בשחרית (חזו"ע עמ' קעז) [היינו עד חצות יום 11:53 (תורת מועדים סי' יא ס"ו)] ונהגו לעשות לאחר תפילת מנחה, ומתפלל מנחה גדולה בצהריים (הרמ"א סי' תלכ"ה ס"ה) [הטעם: שבבוקר טרודים בקריאת מגילה, משלוח מנות ובמתנות לאביונים ונמשכים עד מנחה ואז יש להתפלל מנחה ואח"כ לערוך את הסעודה] [עין משנ"ב ס"ק ח] מ"מ אם עושה אחרי מנחה נכון לכוון בסעודת שחרית גם לצאת חובת סעודת פורים בנוסף לסעודת פורים שיעשה אחרי מנחה (ע"פ מועדים תלכ"ה פורים עמ' תלכ"ז-י עין תורת מועדים סי' יא ס"ו וכה"פ סס). ומצוה לשמח את הקטנים במיני מתיקה ומעדנים (חזו"ע עמ' קפס).

ד. הגברים צריכים לשתות יין עד שישתכרו (שו"ע סי' תלכ"ה ס"ז), ויש אומרים שישתה יותר מהרגל [בלי להשתכר] וישן מתוך שאינו יודע בין ברוך מרדכי לארור המן (הרמ"א סס).

ה. אסור לעבור אף עבירה בפורים ואם יודע שבשכרותו עשוי לעבור עבירות כגון: לא לברך ברכת המזון וכו' אסור לו להשתכר, וכל מי ששתית היין מזיקה לו – פטור מלהשתכר (תורת מועדים סי' יא ס"ג, מועדים תלכ"ה סי' י' ס"ב ג, בלח"ל למשנ"ב סס).

ו. פי ההלכה אסור לנהוג ברכב לאחר שתיית משקה אלכוהול [כגון: יין וכו'] בפורים אפילו לאחר שתיה מועטת ביותר (ס' נתיבות ח"ב שער א' פ"ב כס"ג כס"ג גמ"ל ילקח זלכשטין ומרדכי גרוס).

ז. ילד שהגיע לגיל 13 וילדה שהגיעה לגיל 12 חייבים במצוות פורים, והילדים שהגיעו לחינוך (כבן 7-6) מצוה לחנכם ג"כ בכל מצות פורים [משלוח מנות, מקרא מגילה וכו'].

ח. האבל אפילו בתוך שבעה חייב בכל מצוות פורים: קריאת מגילה, מתנות לאביונים, סעודת פורים ומשלוח מנות (וטוב שישלח מנות של אוכל וכו') ולא תפנוקי מעדנים וממתקים (חזו"ע אכלות ח"ב עמ' נה). ומותר לשלוח לאבל בתוך 30 או 12 חודש לאביו ואימו משלוח מנות (אבל רק של אוכל ולא מנות של תפנוקי מעדנים וממתקים) (סס עמ' נה).

ט. אומרים "על הניסים" בתפילת שמונה עשרה ובברכת המזון (שו"ע סי' תלכ"ה ס"ז), אם שכח ונזכר אחר שאמר "ברוך אתה ה'" לא חוזר (כה"פ ס"ק ד, שו"ע סי' תלכ"ה ס"ז), ויאמר "הרחמן" (חזו"ע קעז).

ס. ראוי ללבוש בגדי יו"ט בפורים (הרמ"א סי' תלכ"ה ס"ז). גם ביום פורים יש חיוב ללמוד תורה (עין סי' תלכ"ה סס). ונכון ללמוד שעה אחת ועדיף קודם הסעודה או בתוך הסעודה (חזו"ע עמ' קפא). וטוב להתחיל בהלכות פסח (שו"ע סי' תרט). (חזו"ע עמ' תא).

י. נהגו שלא לעשות מלאכה ביום פורים, (ס' תלכ"ה ס"א כהרמ"א) (מה שאסור בחול המועד אסור כאן) (חזו"ע סס). מ"מ מותר להתגלח ולהסתפר לצורך היום אם לא התגלח קודם (חזו"ע ע"מ קלח) והעושה מלאכה לא רואה ברכה בעמלו (שו"ע סס). אבל בליל פורים מותר (חזו"ע סס).

א"ה יתקיים ערב נשים באשדוד באירה פורימית. ביום ראשון י' אדר בשעה 8:30 בערב, בתוכנית: שיעור מפי הרבנית רויטל רבי "עבודת השמחה", סטנדט-קטעי הומור וצחוק, הרקדה והפעלה עם מירי. בב"כ שאר ישוב רח' מונטיפיורי 4 אזור טו'.

קריאת התנ"ך מיוחדת לנשים באשדוד (צ-צ, ס-מקור)

אזור א- תהילה לדוד- ההסתדרות 15 (ע) 8:00 (ב) 9:30 **אזור ב-** בית תקוותינו (רח' המעפילים) (ע) 8:30 (ב) 8:30 **אזור ג-** מורשה (ע) 9:00 (ב) 9:00 * אליהו הנביא (חפץ חיים) (ע) 7:45 (ב) 10:00
אזור ד- תהילת ציון (ב) 8:30 * אוהל חיים (ע) 8:00 (ב) 9:30 **אזור ה-** משפ' ועקנין רח' הרב נסים 4 (ע) 9:00 (ב) 9:00 **אזור ז-** חניכי הישיבות- רח' אור לציון (ע) 7:15 (ב) 9:45 **אזור ח-** שי עולמות (ע) 8:30 (ב) 9:00 **אזור ט-** אהבת השם (רש"י 1) (ע) 9:00 (ב) 10:00 * לציון ברחמים (אדונו ברוך 14) (ע) 9:00 (ב) 9:00 **אזור י-** פורת יוסף (ע) 9:00 (ב) 9:30 * יחד שבטי ישראל (ק"י 17) (ע) 9:00 (ב) 9:30
אזור יא- אחוות ישראל (ב) 10:30 **אזור יב-** האר"י הקדוש (תל חי 53) (ע) 9:00 (ב) 10:00
אזור יג-הסיני בי"כ חב"ד (קניון הסיני ליד תחנה מרכזית צמוד לבנק בנלאומי) טל: 8662763 (ע) 7:00 עד 12:00 **בבילון כל חצי שעה [לגברים ולנשים] (ב) 9:00-17:00 כל חצי שעה [לגברים ולנשים] אזור התעשייה** – בי"כ היכל אירית במתחם סטאר סנטר [לגברים ולנשים] טל: 052-4664525 (ע) 7:00 - 12:00 **בבילון כל חצי שעה (ב) 8:00 עד 17:00 כל חצי שעה** * יש אפשרות לבא לבית העסק ולקרא שם טל: 08-9316770 .

מנחה ביום פורים בצהריים בבתי הכנסת באשדוד

אזור א: הרחמ"ל-1:00 **אזור ב:** תורה וחסד 12:40, אמזלג רח' המעפילים 12:40 **אזור ג:** מורשה 12:30
1:30, 2:00 **אליהו הנביא** 12:40 **אזור ד:** תהילת ציון 1:00, אוהל חיים 1:00 **אזור ה:** משפ' ועקנין-רח' הרב נסים 4 12:30 **אזור ו:** חניכי הישיבות 12:30 **אזור ח:** שי עולמות-15:12
אזור ט: אהבת השם-1:00, לציון ברחמים 12:45 **אזור י:** פורת יוסף-1:00, יחד שבטי ישראל 1:00
אזור יא: אחוות ישראל-12:30 **אזור יב:** האר"י הקדוש 12:30

זכר למחצית השקל הינו 19 ש"ח

להבין שהיא בנתה לו את התחפושת. כעת נותר לנו למצוא תחפושת בשבילי. בפעם הראשונה אמרתי לאימי: "בואי נלך לקנות תחפושת", אמי שראתה את הוויתור הגדול שלי אימצה אותי לליבה. הלכנו לחנות התחפושות, שם פסלתי כמעט את כל התחפושות עד שמצאתי איזו תחפושת שאימי לא האמינה שאבחר. היתה זו תחפושת של בצל, מין בגד שמכסה את כל הגוף ובאזור הראש הופך לעגלגל ונראה כמו בצל, אני הסברתי לה שלתחפושת הזו נוסף משהו מיוחד. "בוא נשמע את הרעיון היצירתי שלך" אמרה.

"היצירתיים היא שלי, אבל העבודה תהיה שלך, אני לא יודע אם תסכימי..." אמרתי. הצעתי שאימי תבשל סיר ענק של מרק בצל, ואבי יעזור לי להביאו לבית, נניח אותו על פלטה בחדר השרת ואחלק את מרק הבצל המפורסם של אימי, אימי הנתנה מהרעיון והסכימה. ביום המסיבה נכנסתי לתוך תחפושת הבצל, אבי העמיס את סיר המרק ברכב ויחד נסענו לביה"ס, אני נשאתי את הפלטה ושקית עם כלים חד פעמיים ואבי נשא את הסיר, התארגנתי לחלק את המרק אבל אז... נח הגיע עם התחפושת המקסימה שהיתה צריכה להיות שלי.

הילדים הקיפו אותו בהתרגשות והתלהבו מהתחפושת "איזה רעיון מקסים!" ראיתי את השמחה שעל פניו של נח, ואני שידעתי מה הוא מסתיר בליבו התרגשתי עד עמקי ליבי ופשוט התחלתי להזיל דמעות. פתאום שמעתי את גדי בן כיתתי צועק: "תיראו, נח בוכה..." נו טוב, פעם ראשונה שלמישהו יש תחפושת יותר מקורית משלי."

לא יכולתי לסבול את המחשבה הזו שכך חושבים עלי, לפתע נשמע קולו של נח: "מה איתך גדי, זה בכלל לא בכי, הבן אדם עם כתר של בצלים סביב הראש שלו, נסה לעמוד ליד בצל אחד ותראה איך אתה "בוכה..." נשמתי לרווחה וחייכתי "תנו לי מהר טישו! הבצלים האלה משגעים אותי!" פלטתי. "קת, הנה המפיות של הפיצה, אבל בתנאי שאני מקבל ראשון מהמרק שלך" אמר נח. ניגבתי את עיני והתחלתי למזוג מהמרק. עד מהרה השתרך תור ארוך של ילדים, אף אחד לא וויתר. במהלך השנה החלימה אימו של נח ובבית נערכה סעודת הודיה, באמצע הסעודה ניגש אלי נח ואמר לי: "אתה הילד הכי טוב שזכיתי להכיר" הסתכלתי עליו בתדהמה: "מה פתאום?" שאלתי. "אחותי אפרת סיפרה לי לא מזמן איך השיגה את התחפושת בשנה שעברה, אתה לא יודע כמה הייתי זקוק לשמחה הזו, ואני רוצה שתדע שאני מעריך אותך מאוד", וכך הפכנו לחברים הכי טובים. למה אני מספר את הסיפור הזה? כדי לעודד הרבה ילדים לאהבת חברים, לחסד ולנתינה.

(ילדים מספרים על עצמם 9-חיים ולדר)

הלכות חג פורים

פינת ההלכה

קריאת המגילה א. הכל חייבים בקריאת מגילה, גברים ונשים ומנהג טוב להביא גם את הקטנים והקטנות מגיל חינוך (ש"ע סי' תרפ"ט ס"א, משנ"ב ס"ט). [שמסוגלים לשבת ולשמוע מגילה ולא להפריע ולהרעיש!] (תורת מועדים סי' ה' ס"ו).

ב. זמן הקריאה בלילה וביום. בלילה - מצאת הכוכבים עד עלות השחר, וביום זמנה - מנח החמה ועד השקיעה, ואם קרא מעמוד השחר יצא בדיעבד (ש"ע סי' תרפ"ט ס"א).

ג. הקורא את המגילה מתוך קלף מברך לפניו שלוש ברכות: "על מקרא מגילה", "שעשה ניסים" ו"שהחיינו" [ביום לא מברך "שהחיינו"] (ש"ע סי' תרל"ג ס"א). גם כשחוזר לקרוא לנשים מברך את כל הברכות אע"פ שכבר ברח כשקרא לעצמו (חז"ע פורים ע"י פט, וילק"ו פורים (תשע"ו) ע"י תה-הכט).

אם יש "מניין" מברך בסיום הקריאה "הרב את ריבנו" [מנין הכוונה 10 גברים או 10 נשים ואפשר לסמוך על צורך של 10 גדולים וקטנים וקטנות שהגיעו לחינוך (חז"ע ע"י ס) ואם אין לא יברך] (ש"ע ס' והכמ"א, חז"ע ע"י פט-טז). אין לדבר בזמן הקריאה עד אחרי הברכה האחרונה (ס' ע"י פט).

ד. המברך והשומעים צריכים לכוון בברכת "שהחיינו" של המגילה על כל המצוות של מחר [משלוח מנות, סעודת פורים וכו'] (סי' תרל"ג משנ"ב ס"ק א'). וכן לצאת ידי חובה בקריאה.

ה. אסור לאכול קודם קריאת המגילה בלילה וביום [ולכן יזהרו הנשים שלא לאכול ביום פורים עד שישמעו קריאת המגילה] (ס' סי' בהכמ"א) מ"מ מותר לאכול עד כביצה (54 גר') פת או עוגה, ולאכול

פירות ושתיה ושאר תבשילים שאינם מחמשת מיני דגן וכו' אפילו יותר מכביצה, והמחמיר שלא לטעום כלום תבוא עליו ברכה (וילק"ו ח"ה ע"י ס"ב).

אם ביקש מחברו שיזכיר לו לשמוע קריאת מגילה מותר לו לאכול כרגיל (חז"ע ע"י א') וכן נשים יכולות למנות את בעליהם שיזכירו להם ואז יכולות לאכול כרגיל (נטע גבריאל פורים פ"ב ס"ג, ס"ד).

ו. צריך לשמוע את קריאת המגילה מפי אדם שקורא מתוך מגילת קלף, וכששומע את הקריאה רצוי שתהיה לפניו מגילה כשרה (קלף), ואם אין ידו משגת אז אפשר במגילה שאינה כשרה (דפוס) כדי שיוכל לעקוב אחרי מה ששומע (עיין חז"ע ע"י ע"ט).

ז. צריך להקפיד לשמוע כל מילה מקריאת המגילה מפני שיש אומרים שאפילו אם חסר תיבה אחת לא יצא ידי חובה (סי' תרל"ג משנ"ב ס"ק ה) מכל מקום מי שלא שמע מילה או אפילו פסוקים אחדים ישלימם מתוך המגילה שבידו (אפילו דפוס) עד שיגיע למקום שנמצא השליח ציבור ומשם ימשיך לשמוע מפי הש"צ (ש"ע סי' תורת מועדים סי' ה' ס"ז). [אבל לא ימשיך עם השליח ציבור ולבסוף ישלים את הפסוקים שהחסיר באמצע, שאז לא יצא ידי חובתו ונקרא קורא למפרע (ש"ע סי' תרל"ג ס"ו)].

ח. השומע מקרא מגילה ברדיו אינו יוצא ידי חובתו אפילו ששומע בשידור חי (וילק"ו פורים (תשע"ג) ע"י חס"ב). ט. אם נקלע ביום פורים למקום שאין שם מגילה כשרה יקרא הלל שלם בלי ברכות (חז"ע ע"י לו-לז), ואם יש לו מגילה שאינה כשרה [דפוס] יקראנה בלי ברכות בלילה וביום [בנוסף להלל] (ס' ע"י ש"ע סי' תרל"ג ס"ו, נטע גבריאל פ"ב ס"ב), ואם הזדמנה לו אח"כ ביום פורים מגילה כשרה יקרא שוב ובברכות.

י. המגילה צריכה שיהיה מחובר אליה בסופה עמוד עץ (ש"ע סי' תרל"ג ס"ב), ואם לא כשרה בדיעבד ומותר לקרוא בה אבל אין לברך על מגילה זו אלא רק בשעת הדחק, ולכתחילה צריך להשתדל לעשות לה עמוד בסופה כדי לצאת ידי חובת כל הפוסקים (חז"ע ע"י רמב-רמג).

יא. נהגו בערים העתיקות כ-יפו, עכו, צפת, לוד, באר שבע, חיפה, טבריה, חברון לקרוא את המגילה גם ב-טו באדר (שושן פורים) בלא ברכה [בנוסף ל-יד באדר שקראו את המגילה בברכה וקיימו את שאר מצוות פורים] ויאמרו "על הניסים" בתפילה ובברכת המזון, אבל לא יוצאו ספר תורה, וטוב וראוי שיחמירו גם לשלוח מנות ולתת מתנות לאביונים ולעשות סעודת פורים מספק (חז"ע פורים ע"י קוב-קוד, וילק"ו תוכה (תשע"ב) ע"י קס-קעל) **הטעם:** שמסופקים אם היו מוקפות חומה מימות יהושע (ס').

משלוח מנות א. אחד האיש ואחד האישה חייבים במשלוח מנות (ש"ע סי' תרל"ג ס"ד), מ"מ יש להקפיד שאיש ישלח לאיש ואישה לאישה (בהכמ"א ס').

ב. החיוב הוא לשלוח לאיש אחד ביום פורים [ולא בלילה] שתי מנות ביחד המזומנות לאכילה של מיני תבשיל, או מאכל ומשקה (ש"ע ס' ט) או שני משקים. וטוב להדר לשלוח שני מיני מאכלים (חז"ע ע"י קקד) וטוב להניח כל מנה בכלי נפרד (בא"ח תלוי טז, תורת מועדים סי' ט ס"ח). וטוב שיהיה בהם כדי שיעור סעודה (חז"ע ע"י קכט).

ג. המרבה לשלוח מנות הרי זה משובח, מ"מ יקפיד שמשלוח מנות אחד יהיה כהלכתו (וילק"ו ח"ה ע"י ס' ט) ופשט המנהג לשלוח מיני מתיקה למשלוח מנות (תורת מועדים סי' י).

ד. השולח משלוח מנות בעילום שם לא יצא ידי חובת משלוח מנות (חז"ע ע"י קכב). ה. השולח לחברו בגדים, סדינים וכו' אינו יוצא ידי חובת משלוח מנות, אבל השולח בשר חי או קופסת קפה נחשבים כמנה למשלוח מנות (וילק"ו ח' פורים ע"י ס' ט).

מתנות לאביונים א. חייב אדם לתת ביום פורים שתי מתנות לשני עניים [ואפשר לעני ואשתו (חז"ע ע"י קפז)] היינו לכל עני מתנה אחת של מעות (כסף) או מיני תבשיל או מיני אוכלין (הרמב"ם פ"ב הל' מגילה ס' טז משנ"ב ס' ב, כה"ח ס"ק ג, חז"ע ע"י קפז) ושוויה המינימלי של מתנה מן הדין הוא "פרוטה" (משנ"ב ס' כה"ח ס' ז חז"ע ע"י קפז ועוד) שהוא המטבע המינימלי שנהוג באותה תקופה (חז"ע ס' ובתקופתנו הוא 10 אגורות (וילק"ו תוכה (ח' ע"י ס' ט)).

מ"מ ירא שמים יחמיר על עצמו ויתן בעין יפה ובסבר פנים יפות שיעור סעודה מינימלי של לחם ולפתן (3 ג') ועדיף הרבה יותר, שמוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודת פורים ובמשלוח מנות שהיא מצוה גדולה לשמח לב עניים יתומים ואלמנות (הרמב"ם ס' ט, משנ"ב ס' ג).

ב. לכתחילה יש לדאוג שהעניים יקבלו את המעות ביום הפורים עצמו, ואם אין לו דרך להעביר חייב להפריש בפורים, ויתן כשיזדמן לו (ש"ע סי' תרל"ד ס"ד).

ג. הנותן לגבאי צדקה כדי שיחלקם לעניים ביום פורים יצא ידי חובה אע"פ שאין העני יודע מי נתן לו (חז"ע ע"י קעב). והעני יכול לקנות במעות אלו מה שרוצה, אפילו בגדים וכדו' אע"פ שקיבלם לצורך סעודת פורים (חז"ע ע"י קעב, ש"ע סי' תרל"ד ס"ב).

סעודת פורים ושאר המצוות א. זמנה של הסעודה ביום פורים, ואם עשאה בלילה לא יצא ידי חובתו (ש"ע סי' תרל"ג ס"א וס' א') גם בליל פורים ירבה בסעודתו (ס' בהכמ"א, חז"ע ע"י קעג).

ב. מצוה לערוך סעודת פורים, ולכתחילה הסעודה צריכה להיות בבשר [יש להדר בבשר בהמה] ופת. (חז"ע ס' ט) ואף נשים חייבות במצות סעודת פורים (תורת מועדים סי' יא ס"ו) ויקיימוהו אחרי שקיימו